

О.О. Максимов

*Викладач кафедри диференціальних рівнянь геометрії і топології
Одеського національного університету імені. І.І. Мечникова*

Ю.О. Максимова

*Викладач кафедри економіки та підприємництва
Одеського національного університету імені. І.І. Мечникова*

ПОБУДОВА БЮДЖЕТНОЇ МОДЕЛІ ПІДПРИЄМСТВА ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ БАГАТОВИМІРНОГО ЗБЕРІГАННЯ ДАНИХ

Планування та бюджетування – обов'язкові інструменти для управління компаніями, що створюють солідну основу для подальшого управління ефективністю бізнесу. Враховуючи багатовимірність даних процесів, у сучасних умовах розвитку бізнесу практичне бюджетування потребує застосування ефективних комп'ютерних фінансових технологій.

Тому, мета роботи – показати принципи застосування сучасних технологій багатовимірного зберігання даних при побудові бюджетної моделі підприємства.

Всі програмні продукти, що використовуються для автоматизації систем бюджетного управління комерційного підприємства, можна умовно розділити на два класи: облікові системи, що охоплюють оперативний рівень управління підприємством, та аналітичні системи (застосовуються на тактичному і стратегічному рівнях управління) (табл.1).

Таблиця 1

Характері особливості систем бюджетного управління

Облікові системи	Аналітичні системи
<ul style="list-style-type: none">• обов'язкова наявність первинних документів, що підлягають опрацювання в обліку і що формують, таким чином, дані облікових реєстрів (найчастіше у вигляді проводок вигляду «Дебет/Кредит»); наявність «сховища» фактичних даних;• ведення «найдетальнішого» обліку;• значна участь ІТ-фахівців в налаштуванні (доопрацюванні) системи;• можливість реалізації Казначейської функції: Заявки на витрачання грошових коштів, Ліміти/Реєстри платежів, Платіжний календар, взаємодія з системами типу «Клієнт-Банк».	<ul style="list-style-type: none">• первинні документи відсутні в принципі;• організація і зберігання даних здійснюється, як правило, з використанням OLAP-технологій у вигляді багатовимірних баз даних, що містять впорядковані підмножини КУБИ (ГІПЕРКУБИ);• наявність укрупненої (агрегованої) аналітики, організовуваної у вигляді ВИМІРІВ, КУБІВ;• велику частину налаштування Аналітичних систем повинні здійснювати самі бізнес-користувачі.

Джерело: складено авторами.

За даними Business Application Research Center [1], найчастіше використовуваним інструментом планування є MS Excel – близько 82% (з 449

опитаних компаній). Проте, дуже рідко компанії використовують Excel або інший спеціалізований інструмент планування як єдине рішення. В більшості випадків вони покладаються на певну комбінацію декількох різних програмних засобів, статистику використання яких наведено на рис. 1.

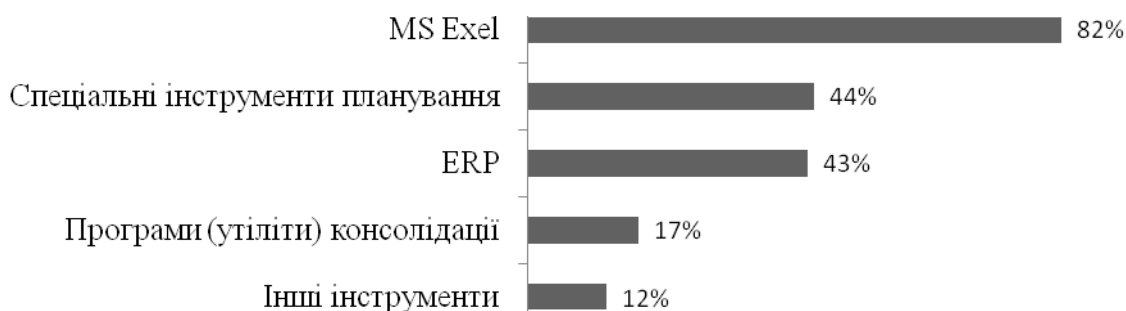

Рис.1. Системи планування, що використовуються на підприємствах України
Джерело: складено авторами за даними [1].

Враховуючи популярність MS Excel в плануванні на підприємствах України, розглянемо «типовий» процес підготовки і формування планів або бюджетів на черговий період планування за допомогою даного програмного продукту [2, с.45]:

1. У головній організації, яка є центром консолідації даних групи компаній (ЦК) формується пакет шаблонів для введення даних. Зазвичай шаблони вдають із себе таблиці (листи) Excel, що заздалегідь відформатували.
2. Шаблони за допомогою доступних каналів зв'язку: мережеві ресурси загального користування, електронна пошта тощо - розсилаються в підлеглі підрозділи – бізнес одиниці (БО).
3. Співробітники БО, відповідальні за підготовку і введення даних, заповнюють шаблони. Якщо поточна процедура відноситься до етапу планування, то запускається процедура узгодження планових показників відповідно до регламенту планування, що діє (бюджетування); в результаті деякої кількості ітерацій сторони досягають компромісу, планові показники БО набувають статусу затверджених і передаються в ЦК. Якщо ж поточний процес відноситься до збору фактичної інформації, то процедура узгодження зазвичай не потрібна.
4. Співробітники ЦК, відповідальні за збір і консолідацію даних, здійснюють формування «звідної» документації шляхом перенесення отриманих від БО показників в заздалегідь налагоджені форми консолідації, які також реалізуються за допомогою штатного функціоналу Excel.

Таким чином, планування та бюджетування за допомогою MS Excel - це «напівручна» або «напівавтоматизована» процедура, що вимагає значних витрат часу і сил від всіх учасників.

Змінити усталену думку про методи і способи автоматизації бюджетування дозволяє програмний продукт Palo BI Suite, за допомогою якого можливе автоматизоване вирішення завдань планування, звітності, консолідації і аналізу даних в звичному для більшості користувачів середовищі електронних таблиць (MS Excel або Open Office Calc) [3, с.204].

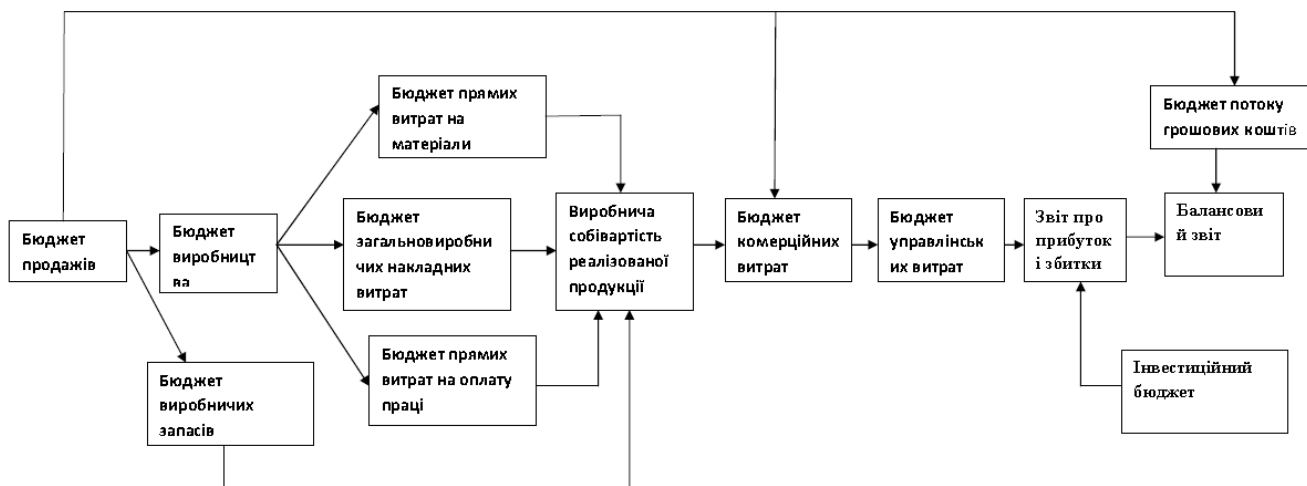

Рис.3. Блок-схема побудови основного Бюджету по «класичній» моделі

Представлена на рис.3 блок-схема приводиться по виданню «Carana Corporation . Техніка ефективного менеджменту. Бюджетування» без змін. «Класичною» ми називаємо її тому, що вказаний курс з'явився десь в 1997 році, і був одним з перших «популярних» посібників на тему «бюджетування». Надалі, багато авторів використовували дану схему без яких-небудь змін і з власними доопрацюваннями; як з явною вказівкою джерела, так і без.

Реалізація бюджетної моделі нами виконувалась з використанням пакету Palo for Excel 3.1 і MS Excel. Структури даних в базі Palo створюються на підставі **кубів, вимірів і елементів**. Даний підхід до побудови бюджетної моделі підприємства дозволяє ефективно управляти бюджетами різного рівня з мінімальними як трудовими, так і фінансовими затратами.

Список використаної літератури

1. Business Application Research Center URL: <http://barc-research.com/data-monetization-is-in-early-stages-of-adoption-but-is-expanding/>
2. Аньшин В.М., Царьков И.Н., Яковлева А.Ю. Бюджетирование в компании: Современные технологии постановки и развития: Учеб. пособие. – М.: Дело, 2005. – 240 с.
3. Купцова, Е. В. Бизнес-планирование: учебник и практикум для академического бакалавриата / Е. В. Купцова; под ред. А. А. Степанова. —М.: Издательство Юрайт, 2017 —435 с.
4. Бабич, Татьяна Николаевна. Планирование на предприятии: учебник / Т. Н. Бабич, Ю.В.Вертакова -М.: КНОРУС, 2018. –344 с.3.Бронникова Т.С. Разработка бизнес-плана проекта: учеб. пособие / Т.С. Бронникова. –2-изд.